

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΑΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Έξωτερικόν φρ. χρ. 10

20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κδόκια της Πλατείας Συντάγματος, 'Ομόνοιας, 'Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τριχιοδρόμου ('Οφθαλμιατρείου) Σταθμού 'Υπογείου Σιδηροδρόμου ('Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη Πλατεία Στουρνάρα, 'Εξόρχεια), στο βιβλιοπωλείο «'Εστίας» Γ. Κολάρου. Στον Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Ξηροῦ. 66. Βυθουλίνας αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα. 'Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΔΕ ΒΡΙΖΟΥΜΕ

την ἀρχαιότητα ἡμεῖς, ὅπως μᾶς κατηγοροῦν τὰ πατριωτικά βαθράκια, οὔτε τὸν Παρθενῶνα, οὔτε τὸ πῶς ἀσήμερις ἀρχαῖο λιθάρι. Δὲ μᾶς φταῖνε τίποτα τὰ μάρμαρα, παλιὰ ἢ καινούρια, καὶ δὲν εἴμαστε Δὸν-Κιχῶτοι γιὰ νὰ τὰ βάζουμε μὲ δαῦτα. 'Ο Παρθενῶνας πολὺ καλὰ στέκεται στὴ θέσιν του, στολίδι τοῦ τόπου μας καὶ μέσο πολῦτιμο γιὰ νὰ τραβᾷ τὸν παρὰ τῶν ξένων. Βρίζοντας τὸν Παρθενῶνα, εἶναι τὸ ἴδιον σὰ νὰ βρίζουμε τὴ σταφίδα μας ἢ ὅτι ἄλλο ἀπὸ τὰ προϊόντα μας ποῦχει πέραση στὸ ἔξωτερικὸ καὶ χρησιμεύει γιὰ πλουτισμὸ τῆς χώρας μας.

'Ἐπειτα, τὸ κἄνουν κἄνουν, καὶ ὁ Παρθενῶνας καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἀρχαῖα μνημεῖα εἶναι λείψανα ἱερὰ μνημῆς ἐποχῆς ζωανθῆς, καὶ τὰ πράγματα ποῦ ζήσανε μὴ φορὰ πρέπει πάντα νὰν τὰ σέβεται κανεὶς καὶ ποτὲ νὰ μὴν τὰ βρίζει.

πῶς τὴ νύχτα, νὰ πῶς τὸ βράδυ τὸν καφέ μου, νὰ τρώω τὰ μεσάνυχτα τὸ μεσημεριανό μου καὶ τὸ πρωὶ τὸ βραδινό μου, κ' ὕστερα νὰ πέφτω νὰ κοιμῶμαι... Νὰ βγαίνω τὴ νύχτα περὶκατο... Μὰ πάλι τίποτα δὲν ἔκανα... τὰ βαρέθηκα καὶ ἀπὸ καὶ δὲ βρίσκω καινούρια... κ' ἐγὼ ὅλο καινούρια θέλω... 'Ὅ! πῶς τότε μισῶ ἀπὸ τὸν κόσμον... 'Α! ἀρχίσεις νὰ τὸ παίρνεις τὸ πρᾶμα στὸ σοβαρό... Μὴ σὲ βλέπω καὶ σκέφτῃς... καταλαβαίνεις τὸ ὁρὸ... Σκέψου, φίλε μου Κώστα, σκέψου, καὶ θὰ διῆς πῶς ὁ κόσμος εἶναι ἓνα μεγάλο ζῶν, μὲ μιά σκέψη, μ' ἓνα γούστο καὶ μὲ τίς ἴδιες μηχανικὰς κινήσεις, σὰν τὰ νεβρόσπαστα τοῦ Χόλυτον... Μὰ εἶναι τρομερὴ ἡ ἀπελπισία νὰ θέλῃς καὶ νὰ μὴν μπορῇς νὰ ξεχωρίσῃς ἀπ' ἀπὸ τὴν ὕλη, ποῦ ἡ ἐπιστήμη σου λέει πῶς εἶσαι ἓνα μαζὶ τῆς, πῶς χωρίστηκες γιὰ μιά στιγμὴ παίρνοντας ἀνθρώπινη μορφή, μὰ εἶσαι ὑποχρεωμένος σὰν περὶ ἀπὸ τὴν ἡμετέραν νύχτα ὅτις μὲ τὸ ὅλο καὶ ν' ἀρχίσεις τὰ συνηθισμένα καὶ πάλι τὰ συνηθισμένα... Τουλᾶχιστε νὰ μποροῦσες νὰ πῇγαινες σὲ κανένα ἄστρο; Μὰ τί ἄστρο σὲ προσμένει ἐκεῖ; Τίποτα καινούριο ἢ τὸ ἴδιον; Ἦδὲν μπορεῖ νὰ σὲ προσμένῃ κ' ἐκεῖ τίποτα καινούριο; Δὲν εἶναι ὁ νόμος τῆς φύσης παντοῦ ὁ ἴδιος; Κι ἂν εἶταν ὁ ἴδιος θὰ ὑπάρχει ἡ ἀλλαγὴ ποῦ ποθεῖ, ἡ συχνὴ ἀλλαγὴ; Διὰ δὴ ἡ ὁλιγώρη ζωὴ καὶ ἡ ἀνθρώπινη γέννησις; 'Απελπισία, φίλε μου Κώστα, ἀπελπισία... Μία παρηγορία εἶχε

'Ἐκεῖνο ποῦ δὲ λωνεῖται κ' ἐκεῖνο ποῦ θαρροῦμε κατὰ τῆς φυλῆς μας εἶναι ἡ ἀδικιολόγησι καὶ ἀντιεθνικὴ προσήλωσις τῆς ψυχῆς μας ἐπὶ μάρμαρα, σὰν ἓνα εἶδος μούχλας ἀπάνου σ' αὐτὰ, ποῦ τὴ χρωσταῖμε, μαζὶ μὲ τόσα ἄλλα, καὶ αὐτὴ σὺν καταραμένο δασκαλισμὸ. 'Αμα ξήσουμε τὴν τέτια μούχλα ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα μάρμαρα, τότε καὶ αὐτὰ θὰ φανοῦνε λαμπρότερα, καὶ ἡ ψυχὴ μας θὰ λευτερωθεῖ καὶ θὰ μπορῇ νὰ κολληθεῖ στέρεα ἀπάνου στὴ Ζωὴ καὶ νὰ μᾶς μεταμορφώσῃ ἀπὸ φοβόλογα, ποῦ εἴμαστε σήμερα, σὲ ζωντανούς ἀνθρώπους.

Νὰ τί ζητᾷμε, καὶ ἂς κἄνουμε πῶς δὲν τὸ καταλαβαίνουν ὅσοι μᾶς βρίζουνε. Τὸ καταλαβαίνουν καὶ πολὺ μάλιστα, μὰ δὲν τοὺς συμφέρει καὶ νὰν τὸ ποῦνε, γιὰ τὴν ὁρὴν τοῦ ἔθνους θὰ χάσουν τὸ μονοπώλιο τῆς σοφίας καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ ποῦ τὸ κρατοῦνε σήμερα στὰ χέρια τοὺς καὶ καλοζοῦνε.

Εἶπατε πόσα γραφτήκανε γιὰ τὸ 'Αρχαιολογικὸ συνέδριον καὶ γιὰ τὴν παράστασις τῆς 'Αντιγόνης. 'Απὸ ψευτοσυνγινῆς, ἄλλο τίποτα· μὲ τὸ τσουβάλι. 'Ὁλοι ψευτοσυνγινῆς ἔγινε μπροστὰ σὸν Παρθενῶνα, καὶ ὅλοι μᾶς τελαλήσανε πῶς κατάλαβαν τὴ γλῶσσα τοῦ Σοφοκλῆ. Κι ὅμως ἀπὸ δέκα τέτοιους οἱ ἑννιά, καὶ βάζουμε τὸ κεφάλι μας στοῖχημα, δὲ θάπιασαν ποτὲ τὴν 'Αντιγόνην στὰ χέρια τοὺς καὶ δὲ θὰν τῆς φάσαισαν μὴ φορὰ νὰ κουραστοῦν ἀνεβαίνοντας τὴν 'Ακρόπολιν γιὰ νὰ προσκυνήσουν, ὅπως λέν, ἀτάθηνάτα λείψανα τῆς προγονικῆς εὐκλείας!!!

Οἱ ψεῦτες! Τέτοιους μᾶς φιλάνουν οἱ δασκάλοι, καὶ νὰ μᾶς χαίρουνται.

Ο ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ

τὸ πιστεύει πῶς μὲ τὴν παράστασις τῆς 'Αντιγόνης ἡ Μακεδονία ἔγινε πιά δική μας. 'Α μπορεῖς τοῦ λόγου σου κόπιασε νὰν τοῦ ξεριζώσεις μιά τέτια ἰδέα ποῦ σφηνώθηκε ἀπὸ χρόνια στὸ κεφάλι του.

Μήπως εἶχαν ἄλλο νόημα τὰ περίφημα λόγια ποῦ εἶπε στοὺς ξένους ἀρχαιολόγους στὸ Στάδιο, παρακαλῶντας τοὺς νὰ μεσιτέψουν, ὅτα γυρίσουν στὶς πατρίδες τοὺς, γιὰ τὰ δίκαια τοῦ 'Ελληνισμοῦ;

'Ο Μιστριώτης πιστεύει πῶς δὲ χρειάζονται ὅπλα καὶ σπαθιά, μὰ παράστασις ἀρχαίων δραμάτων γιὰ μιά τέτια πατριωτικὴ ἐκστρατεία. Δυστυχῶς τὸ ἴδιο πιστεύουν καὶ τόσες χιλιάδες Ρωμιοί. Μόνον οἱ ἀφιλόμουσοι Βούλγαροι ἔχουν ἀντίθετη ἰδέα.

σὰν ἀποφάτισα ν' ἀποχαιρετιστῶ... Ναι, ἀπὸ τὴν ἰδέαν μου ἔρχετο καὶ δὲν κοιμήθηκα διόλου. Συλλογιόμουν. Εἶχα ἀποφασίσαι γιὰ μιά στιγμὴ. 'Ετοίματα καὶ τὸν τρόπο τοῦ σκοτωμοῦ μου, καινούριον τρόπο ὅλους διόλου, θὰ ἔοραθα τὸ λαιμὸ μου ἀπάνω στὰ σίδερα τοῦ παραθυριοῦ καὶ θὰ κρεμούμουν ἀπ' αὐτοῦ... τὸ πρωὶ θὰ μ' ἔβλεπε ὁ κόσμος... 'Ἐγραψα καὶ γράμματα στοὺς φίλους μου, καὶ σὲ σένα ἔγραψα... Μὰ πῶς πῶς τὴν ἀπόφασίν μου σὰ συλλογιόμουν, πῶς τίποτα δὲν εἶναι δυνατό νὰ λάβῃ. 'Ο θάνατος δὲν εἶναι ἐκμηδένισις. Κ' ἐγὼ μὲ τὸ σκοτωμὸ μου τὴν ἐκμηδένισιν γύρισα. 'Η ὕλη εἶναι πάντα ζωντανή καὶ γι' αὐτὸ νὰ εἶσαι τόσο βέβαιος, ὅσο εἶσαι βέβαιος πῶς μὲ βλέπεις τὴ στιγμὴ ἀπὸ τὴν. Δὲν εἶμαι περισσότερο ζωντανὸς ἐγὼ ποῦ κουνῶ τὰ μέλη μου καὶ μιῶ, ἀπὸ τὴν ὕλην ποῦ μὲς φαίνεται ἀκίνητη. Κι ἀπὸ τὴν κουνιέται, μὰ κουνιέται μ' ἓνα ἄλλο τρόπο, ἀνάλογον μὲ τὸν ὁργανισμό τῆς... Καί, τέφρου, ἀπὸ τὴν ζωὴν τὰ μετασχηματῇ σὲ μιά ἄλλη ζωὴ, θάψῃ περισσότερες ποιικιλίας; Θὰ μπορῇ κάθε μέρα νὰ βλέπῃ καινούρια πράγματα, νὰ μὴν τυραννιέται σὰ νοιώθῃ τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους νὰ τὴν χαϊδεύουν, τὸν ἴδιον ἥλιο νὰ τὴν ψήνῃ ἢ νὰ τὴν ζωνοῦν καὶ τὰ ἴδια ἀντικείμενα νὰ τὴν περικυκλῶνουν; Τίποτα, τίποτα, ὅλα εἶναι μάλιστα κ' οἱ σκέψεις μου κ' οἱ λογισμοί μου δὲ μὲ βγάζουν πέρα... 'Απὸ δὲν μπορῶ νὰ ἀπολαύω τὸ ἀσυνήθιστο, κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμὴ, αἰῶνα τὸ

ΕΠΙΡΕΠΕ

νὰ γίνῃ καὶ μιά συνεδρίασις τῆς Βουλῆς μας ἐπὶ τῆς δὲς γιὰ τοὺς ξένους ἀρχαιολόγους. Τέτια χωριατιά δὲν τὴν περιμέναμε. 'Ο Κλωναρίδης, ὁ Πεσματζόγλου, καὶ τόσοι ἄλλοι ἰδιῶτες, νὰ κάνουν τὸ καθήκον τοὺς, καὶ ἡ ἐπίσημη Πολιτεία νὰ ξεχάσῃ τὸ δικό της.

Τί διάβολο; Πάψαμε πιά νὰ εἴμαστε ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων 'Ελλήνων καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ δείξουμε στοὺς ξένους πῶς πολιτευόμαστε κ' ἡμεῖς σὰν τοὺς ἐνδόξους προγόνους μας;

Μιά δεξίωση μέσα στὴ Βουλὴ, μὲ λόγους, μὲ βρισιές καὶ μὲ ζυλοκόπημα, μιά παράστασις τέτια, ἐθνικὴ, νὰ ποῦμε, πολὺ θὰ μᾶς σήκωνε στὴν ὑπόληψιν τῶν ξένων μας.

Καὶ νὰ φήσουμε οἱ ἀνόντοι νὰ χαθεῖ μιά τόσο περίφημη εὐκαιρία!

ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

μας, ἃ δὲν τραγόντουσαν ἀναμεταξύ τοὺς σὰν τὰ σκυλιά, ἔπρεπε ὅλες νὰ γράψουν ἄρθρα ἀπάνω σ' ἄρθρα γιὰ τὴν πατριωτικὴ διαγωγή ποῦδεῖς ὁ κ. Γαβρηλίδης στὸ Κρητικὸ ζήτημα.

Κατέβηκε ὁ ἴδιος στὴν Κρήτη, εἶδε τὰ πράματα ἀπὸ κοντὰ, τὰ μελέτησε καὶ μᾶς ἔδωσε μὲ τίς ἀληθεύουσας ἐπιστολὰς τοῦ τὴν πῶς πιστὴ καὶ ἀμερόληπτη εἰκόνα γιὰ ὅτι γίνεται ἐκεῖ κατὰ.

Τὸ φέριμο τοῦ διευθυντῆ τῆς «'Ακρόπολης» σ' αὐτὴν τὴν περίστασις ἔμπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ, μ' ὅλο τὸ δίκιο του, πατριωτικὸ, καὶ οἱ 'Αθηναῖοι ἐφημεριδογράφοι θὰ δυσκολευτοῦν πολὺ νὰ βροῦν κανένα ἄλλο παρόμοιον νὰ τὸ βάλουν πλάι του.

ΕΤΣΙ

γιὰ νὰ δεῖτε ποιοὶ βρίζουν καὶ ποιοὶ ἐξευτελίζουν τὸ 'Ἔθνος.

'Απὸ τοὺς «Καιροῦς» τῆς Τετάρτης—ποῦ βέβαια καὶ δὲ γράφονται στὴ Δημοτικὴ, τὴν προδοτικὴ γλῶσσα—παίρνουμε μερικὰ κομμάτια παραπολὺ χαρακτηριστικά, τὰ κύλουθα:

«Γενικὸν θέμα ἐμιλίας εἰς τὰς πλατείας, τὰ καφενεῖα καὶ τὰς ὁδοὺς, ἦτο χθὲς τὸ φοβερόν καὶ ἐξευτελιστικώτατον πάθημα τῶν πολεμικῶν μας πλοίων.

«'Η ἀγανάκτησις τοῦ κόσμου ἦτο γενικὴ καὶ ἂν ἐφθάνον χθὲς τὸ βράδυ τὰ θωρηκτά μας εἰς Πειραιᾶ βεβαίως θὰ συνέβαιναν δυσάρεστοι σκηναί.

ἀσυνήθιστο, ἀκέρηκτο τὸ θάνατο, μὰ ἀπὸ ὁ θάνατος δὲν εἶναι θάνατος κ' εἶναι καὶ ἀπὸς ζωὴ καὶ ἀπὸ ἀπὸ τὴν ζωὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ ἀσυνήθιστο, τὸ καθημερινὸ ἀσυνήθιστο, ποῦ τὸ λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου, τί νὰ κάνω; Τί νὰ κάνω θὲ μου, γιὰ ν' ἀπαλλαχθῶ ἀπὸ τὰ βασανιστήρια; Ζήτησα τὸ μηδενικόν, τὸ τίποτα, μὰ ποῦ εἶναι ἀπὸ τὸ τίποτα; Εἶναι μιά ἀσυνήθιστη ἐννοία ποῦ δὲν μπορεῖς νὰ πῇς τί εἶναι. 'Ὅ δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὸ τίποτα, δὲν ὑπάρχει, δὲν ὑπάρχει!

'Ὅσο προχωροῦσε στὶς τηλεφωταῖες λέξεις, ἡ φωνὴ του γενοῦνταν πῶς ἐντονη καὶ σώπασε, σώπασε ὁ φίλος μου ὁ Δημήτρης κ' εἶδα τὰ μάτια του βουρκωμένα καὶ τὰ δάκρυά του νὰ κυλοῦνται στὰ μάγουλά του, ποῦ καταντήσανε στεγνὰ καὶ κίτρινα ἀπὸ παχουλὰ καὶ ροδοκόκκινα ποῦ εἶτανε μιά φορὰ.

1904.

«Ἡ ὀργή ἡ ὁποία κατεῖχε πάντας ἐπετείνετο ἐν τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ τοιοῦτος ἐξευτελισμός κτλ.»

Καὶ τὰ μοιρολόγια αὐτὰ γιὰ τὸν ἐξευτελισμό μας πιάνουν δύο δλάκαιρες στῆλες τῶν «Καιρῶν», στὸν ἴδιο κλαφάρικο καὶ βρισιάρικο τόνο γραμμένες.

Γιὰ νὰν τὴν πᾶθουν τὰ θωρηχτά μας ἔτσι χιῶ-
τικη, νὰ ποῦμε, μπορεῖ νὰ μὴ φταίει μονάχα ἡ
κακὴ τύχη, μὰ μπορεῖ νὰ γινε καὶ λάθος. Μὰ σύ-
φερνε ὅμως, θαρροῦμε, περισσότερο σ' αὐτὴ τὴν ἄτυ-
χη περίσταση νὰν τὸ δικιολογήσουμε ὅπως ὅπως τὸ
λάθος μας, κι ὅχι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰν τὸ παραφουσκώ-
νουμε τόσο καὶ νὰν τὸ λέμε ἀκόμα κ' ἐθνικὸ ἐξευ-
τελισμό.

ΝΑΟΣ

Μέσ' σῆνοιχτὸ βιβλίον μου διαβάζω

Καὶ τὴ στιγμή πού τὸ σφαλῶ

Ἀπ' τῶνοιχτὸ παράθυρο κοιτάζω

Τὴν ἐκκληροῦλα στὸ βουιό.

Σαῦτ' οἱ πιστοὶ μ' ἐδλάβειαν ζητοῦνε

Βωμὸ νὰ στήσουν στὸ Θεό,

Σαῦτ' οἱ πιστοὶ κ' οἱ ἀπιστοὶ θὰ βροῦνε

Ἐνα τοῦ πνεύματος ναό.

ΕΝΑΣ

ΤΑ ΨΑΡΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ

Ἡ γλυκεῖα καὶ ἡμερὴ τοῦ Μεσολογγίου λιμνο-
θάλασσα, ἡ δοξαμένη μετὰ τὴν Κλείσοβα, τὸ Βασι-
σιλάδι καὶ τὸ Ντουλιμά, τὰ τρία περίφανα νησιὰ
τῆς, εἶναι καὶ μετὰ τὰ ψάρια τῆς καὶ τὰ γιδάρια
τῆς ἑξακουσμένη.

Ἡ λιμνοθάλασσα, πού ἀπ' τρεῖς πλευρὰς
τῆς τὴν ἀγκαλιᾶζει ὁ πράσινος τοῦ Μποχωριοῦ, τοῦ
Μεσολογγίου καὶ τοῦ Νειχωριοῦ κάμπος, ἔχει γιὰ
σύνορον κατὰ τὸ μέρος τοῦ Νοτίου πέντε νησιὰ, πού
τὴ χωρίζουν ἀπ' τὸν Κόρφο τῆς Πάτρας. Οἱ πατε-
ράδες μας ὅλα μαζί τὰ νησιὰ αὐτὰ τὰ λέγανε
ράμμα. Καὶ στὸ μέρος πού τὸνα νησι ἐξωρίζετο ἀπ'
τῆς ἄλλης, εἶναι οἱ μποῦκες, πού ἀπ' αὐτὲς μπαينو-
θαίνουν τὰ νερά καὶ τὰ ψάρια τοῦ κόρφου στὴ
λίμνη.

Ἡ λιμνοθάλασσα εἶναι ἐθνικιά. Τὸ Δημόσιο τὴ
χώρισε σὲ ἑντεκα μεγάλα κομμάτια πού τὰ λέει

αἰχθυοτροφεῖα καὶ κάθε δεκαετία τὰ νοικιάζει χω-
ριστὰ τὸ καθένα. Ἀλλὰ στὴ μέση ἀφήνει κ' ἓνα μεγάλο
κομμάτι θάλασσα ξενοικιαστο καὶ μέσα σ' αὐτὸ ὅλοι οἱ
Μεσολογγῖτες μποροῦνε νὰ ψαρεύουνε λεύτερα, γιὰ
τοῦτο κι' ὅσους σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ψαρεύουν τοὺς
λένε σκαπούλους, ἀπ' τὸ ἰταλικὸ scapolo. Ἐνῶ στὰ
γιδάρια—ἔτσι λένε οἱ ντόπιοι τὰ αἰχθυοτροφεῖα ἀπ'
τὸ λατινικὸ vivarium—μονάχα οἱ νοικιαστέδες
τοὺς ἔχουνε τὸ δικαίωμα ν' ἀλιεῖν. Τὰ γιδάρια
εἶναι γύρ' ἀπ' τὴ λίμνη, κι' ὅσα βρίσκονται πρὸς τὸ
ράμμα τὰ λένε χειμωνιάτικα, ἐνῶ ὅσα εἶναι στὸ
μέρος τῆς στεριᾶς καλοκαιρινὰ, κ' ἐπῆραν αὐτὰ τὰ
ὀνόματα ἀπ' τὴς ἐποχῆς πού πιάνει τὸ καθένα τὰ
περισσότερα ψάρια.

Στὴ γλώσσα τῶν ψαράδων τοῦ Μεσολογγίου,
μονάχα οἱ λέξεις σκάπουλος καὶ γιδάρι εἶναι ξενικές,
ἐνῶ ὅλες οἱ ἄλλες λέξεις τοὺς εἰν' ἐλληνικώτατες. Νὰ
φκιαστέθηκε τάχα ἡ γλώσσα τοὺς ἀπ' τὸ ξακουστὸ
τῶν Παλαμάδων σχολειό, ἢ μήπως οἱ ψαράδες τρυ-
πωμένοι στὴ λιμνοθάλασσα, δὲν ἤρθαν σὲ καμιὰ
γνωριμιά μετὰ ξένους καταχτητές; Καὶ τὴ λέξη ἀ-
λιεύω μονάχα στὰ γιδάρια τὴ μεταχειρίζονται, ἐνῶ
οἱ σκάπουλοι ἔχουν τὴ λέξη ψαρεύω.

••

Τὰ χειμωνιάτικα γιδάρια τὰ ὑποχρεώνει τὸ Δη-
μόσιο ν' ἀφήνουν ἀνοιχτὲς τρεῖς μποῦκες τῆς λιμνο-
θάλασσας ἀπ' τὴν 1 τοῦ Μαρτίου (πού ἀρχίζουν οἱ
διάφορες τῶν ψαριῶν φαμίλιες νὰ ταξιδεύουνε γιὰ
τὴ λίμνη καὶ πού ἀρχίζει ἡ λίμνη νὰ σοδεύη) ὡς τὴν
ῶρα πού θέλουνε νὰ φύγουνε ξάνα ἀπ' τὴ λίμνη
τὰ ψάρια.

Ἀλλὰ γιὰτὶ μπαينوθαίνουνε στὴ λίμνη τὰ ψά-
ρια, γιὰτὶ γίνεται τὸ πᾶσι κ' ἔλα αὐτὸ τῶν ψα-
ριῶν;

Ρώτησα γιὰ τοῦτο μιὰ μέρα ἓνα γέρο ψαρά
καὶ μοῦ τοίπει.

— «Ἡ λίμνη, μοῦπε, εἶναι ἓνα παχὺ καὶ κα-
ταπράσινο λειβάδι, ὁ πυθμένας τῆς εἶναι γιοματός
ἀπὸ διάφορα χόρτα (σκαζοῦλι, λιανόβρυο, ἀλάπα,
καμπυλῖθρα, καθάλι, φύκια κτλ.), ἀλλ' ἔχει με-
γάλη κι' ἀπὸ κοιλί (τὰ νεογέννητα κοχύλια) σα-
βοῦρα, κ' ἡ ἀνάγκη τῆς ζήτησ' τὰ στέλνει ἐκεῖ
μέσα τὰ ψάρια τοῦ κόρφου γιὰ νὰ βροῦνε τροφή».

— «Ἡ λίμνη, ἑξακολούθησε, εἶναι ξέβαθη στὰ
περισσότερα μέρη, ἔχει πολλὰ, καθὼς λέμε ἐμεῖς, πα-
γανά νερά, κ' ἡ παγωνιά τοῦ χειμῶνα καὶ τοῦ κα-
λοκαιριοῦ οἱ κάψες, τὴν κρυώνουν ἢ πολὺ τὴ ζεσταί-
νουν, καὶ τὰ ψάρια τρέχουνε νὰ βροῦν τὸ κανάλι,
πού τὰ βαθεῖα νερά τοῦ εἶναι χειμῶνα καλοκαίρι τὰ
ἴδια. Καὶ κινεῖνε νὰ φύγουν τὰ ψάρια σὰν εἶναι μπα-
σιὰ, γιὰτὶ τοῦ καναλιῶ τὰ νερά, πού μπαίνουνε στὴ
λίμνη, τὰ κρᾶζουν καὶ τοὺς δείχνουν πὼς δὲν εἶναι
ἡ θερμοκρασία, πού πιθυμᾶνε τὰ ψάρια νὰ βροῦνε».

— «Τῆς ξέβαθης λίμνης ὁ πάτος εἶναι γιοματός
χορτάρια καὶ βοῦλκο—μούτλη,—πού ὁ ἀέρας πολ-
λὲς φορὲς τὸν ταραίζει καὶ κάνει θελοῦρα, καὶ δὲν
εἶναι τὸ στρώμα πού πρέπει στῶν ψαριῶν τὴ γέννα.
Γιὰτὶ τὸ ψάρι θέλει ἀμμουδιά, πού νὰ ρίξῃ ἀπάνω
σ' αὐτὴ τὰ μελίχλωρ' αὐγά του, καὶ τὸ σερνικὸ
πάλε θέλει νερό γαργαρό νὰ τὰ ἰδῇ καὶ σπάζοντας,
τὴν πέτσα πού τὰ κρατᾶει, μετὰ τὴν οὐρά του καὶ
χτυπώντας μ' αὐτὴ τῆς κοιλιᾶς του τὴν τρύπα, νὰ
χύσῃ ἀπάνω σ' αὐτὰ τὴ γαλατίνη γονή του. Καὶ
σὰν ἡ φύση σφυρίξῃ στῶν ψαριῶν τ' αὐτὴ πὼς ἦρθε
τῆς γέννας καὶ τοῦ γάμου ἡ ὥρα, τρέχουνε γιὰ ν'
ἀφήσουν τὴ λίμνη καὶ νὰ πᾶνε στὸ βαθὺ τὸ κανάλι,
πού κι' ἀμμουδιά καὶ νερά καθαρά τὰ προσμένουν.
Καὶ τὸ ταξίδι τοὺς αὐτὸ εἶναι σωστὸ πανηγύρι καὶ
φεύγουν τὰ ψάρια ἀναγέλες καὶ κυττᾶνε πηδώντας
πὼς τὸνα νὰ περάσῃ τὸ ἄλλο, καὶ πηδώντας νὰ
τριφτῇ στὴν ἀσημένια τοῦ ἄλλου κοιλιᾶ, πού
γιὰ τίτεια παιγνίδια πολλὰ ψάρια πηγαίνουνε μετὰ
ράχη στὰ κάτω. Καὶ δὲ φεύγει μονάχη ἡ νύφη,
ἀλλὰ τρέχουν κοντὰ τῆς πολλοὶ καθαλιέροι. Κι'
αὐτὸ τοὺς τὸ πᾶθος ἔχουνε νοιώσ' οἱ ψαράδες καὶ
πιάνοντας μιὰ ὀλοζώντανη μπάφα τὴ δένουνε μ' ἓνα
σπαγγάκι φιλό καὶ τὴ σέρνουνε πρὸς τὴν ἄκρη
τῆς λίμνης. Μανίζουσι τότε τὰ στεράδια ἀπὸ
πίσω, κ' ἓνας ἄλλος ψαράς πεζὸς ἀκολουθώντας κα-
τόπι, ρίχνει τὸν πεζόβολο καὶ τὰ πιάνει. Μπάφα
εἶν' ὁ θηλυκὸς κέφαλος καὶ στεράδι τὸ σερνικὸ του».

Αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι πού μπαίνουνε τὰ ψάρια
στὴ λίμνη καὶ σὰ μένουν ἐκεῖ λίγους μῆνες, θέλουνε
ξάνα νὰ φύγουν.

••

Κ' οἱ γιδάρδες ἔχουνε στὴς μποῦκες τῆς λίμνης
φυλάκους βαλμένους, πού μόλις θὰ νοιώσουν πὼς πι-
χειροῦνε νὰ βγαίνουν τὰ ψάρια, κάνουνε στοὺς συν-
τρόφους σινιάλο καὶ τρέχουνε καὶ τὴς σφαλεῖουνε ἀμέ-
σως. Καὶ γίνεται τὸ κλείσιμο τῆς λίμνης αὐτὸ στὴς
25 τοῦ Θεριστιοῦ ἀπάνω κάτω.

Καὶ μόνον ἡ μποῦκα πού εἶν' ἀνήμεσα ἀπὸ
Τουρλίδα κι' Ἀι-Σώστη, ἡ βασιλικιά ἡ πόρτα, μένει
ἀνοιχτὴ καὶ γιὰ ἀσφάλεια τὴν κλειοῦνε μονάχα

ΠΙΣΤΕΥΕ ΚΑΙ ΜΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ὁ Ἀλέξανδρος Βαρλάς ἀναψε τὸ τρίτο τσιγάρο καὶ
σεριανίζοντας τρεῖς εἰκόνες, πού εἶταν κρεμασμένες στοὺς
τοίχους, φουσουσε τὸν καπνὸ ἀργά, ἀργά, πού ἔδινε ἀπὸ
τὸ στόμα του σὰ συννεφάκι καὶ πήγαине πρὸς τὸ ταβάνι
καὶ σκορπιζόντανε. Ἐφτανε ἀψηλός, παχύς, μετὰ μεγάλη
στρογγυλὴ κοιλιὰ κ' ἓνα μικρὸ ὑπογάστριον, πού κάθε λίγο
καὶ λιγάκι τὸ φούχτιζε μετὰ τὸ δαίλι του χέρι ἀνοίγοντας
τὸ στόμα. Ἡ φουσιγνώμειά του ἔδειχνε ἀπάθεια, στωικὸ-
τητα καὶ καλοπέραση.

Ἀξίφνα χτυπᾷ δαυλά, δαυλά ἡ πόρτα τῆς κάμαρᾶς
του. Τραβᾷ μιὰ ρουφητιά καὶ χωρὶς νὰ μετακινήθῃ φω-
νάζει:

— Ἐμπρός!

Ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ φείνεται στὸ κατώφλι μιὰ ροδο-
κόκκινη δουλίτσα, πού χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια τῆς
πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο Βαρλά εἶπε:

— Ἦρτε ὁ κύριος Ἀνέστης Φαγούδης... νὰ τὸνε βάλω
στὸ σαλόνι;

— Στὸ σαλόνι;... ναι βάλ' τονα... ἢ στάσου, ὁ Φα-
γούδης δὲν εἶναι ξένος, πὲς τονα νὰ ὀρίσῃ ἐδῶ...

Ἀκούστηκαν πατήματα βαρὶὰ στὴ σκάλα καὶ σὲ λίγο
μπαίνει μέσα στὴν κάμαρα ὁ Ἀνέστης Φαγούδης, ἑξήντα
χρονῶ ἀνὴρ πού ἀπάνου κάτου, ἐπίσης παχύς καὶ κοιλα-
ρᾶς, κατακόκκινος, ξουρισμένος.

— Πῶς εἶταν ἀφτὸ καὶ μᾶς θυμήθηκες ἔτσι πρῶτ',
εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος Βαρλάς, πετώντας τὸ τσιγάρο του ἀπ'
τὸ παραθύρι καὶ ἀνάδοντας καινούριο.

— Εἶναι ἐνῶ ἡ ὥρα... δὲν κοιμήθηκα ὅλη τὴ νύχτα...
παιδεύτηκα σὰν τὸ Χριστὸ στὸ Γολγοθᾶ... δυστυχίς καὶ
λύπες δὲν ἐνοιῶσα στὴ ζωὴ μου, ἀπόψε μετὰ πλάκωσαν ὁ-
λες μαζωμένες.

— Μὲ τρομάζεις, φίλε μου... Μὰ δὲ μοῦ λὲς τί κακὸ
σοῦ γίνηκε, εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος Βαρλάς, ἀνοίγοντας ἓνα
βιβλίο καὶ παίζοντας μετὰ τὰ φύλλα του.

— Ναί, κακὸ μεγάλο... προτιμοῦσα νὰ πέθαινα χτὲς
γιὰ νὰ μὴ μάθω τίποτα.

— Λέγε λοιπόν, εἶμαι περίεργος νὰ μάθω.

— Ἐχτὲς καθούμασταν ἐγὼ κ' ἡ γυναῖκα μου στὴν τρα-
πεζαρία, ὅτε εἴχαμε φάει, εἰμαστανε μονάχοι. Δὲν εἴ-
χαμε τίποτα νὰ ποῦμε... Δὲν ἔβρω, ἀπάνω στὴ σιγαλιά
πού βριστοῦσε, μοῦ ἦρτε μιὰ περίεργη ἰδέα... ὅχι καὶ
περίεργη... ἤθελα νὰ μίθω τὴ μουσικὴ ζωὴ τῆς γυναί-
κας μου. Ξέρεις ὅσο κι' ἀφωτισμένη νῆσαι ἡ γυναῖκα σου,
ὅσο νὰ σ' ἀγάπησε, ὅσο νὰ σὲ περιποιήθηκε, ὅσο νὰ σοῦ
τὰ εἶπε ὅλα, καὶ θὰ σοῦ κρυψέ, ἓνα πονάκι, μιὰ χαρίτσα,
τίλος ἓνα μικρὸ κι' ἀσχημάντο μουσικὸ... Ἀφτὸ τὸ πονάκι,
τὴ χαρίτσα, τὸ μικρὸ κι' ἀσχημάντο μουσικὸ θέλητα νὰ τὸ
μάθω. Λέω λοιπόν τῆς γυναίκας μου:

— Ἰουλίτσα μου, μοῦ ἦρτε ἓνας πόθος κ' ἐπιθυμῶ τὸν
πόθος ἀφτὸ νὰ μὴν τὸν ἀφήσω νὰ μείνῃ πόθος. Μὰ δὲ θὰ
μοῦ ἀρνηθῇς ὅ,τι σοῦ ζητήσω...

— Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι, ἀποκρίθηκε.

— Θὰ σοῦ δηγηθῶ τὴ ζωὴ μου μετὰ εἰλικρίνεια, ἀπὸ
τὸν καιρὸ πού παντρεύτηκα ἱστία μετὰ τῶρα, καὶ θὰ μοῦ
δηγηθῇς κ' ἐσὺ τὴ δική σου, δηλαδή, τὴ ζωὴ μου πού
δὲν ἔβρεις καὶ τὴ δική σου πού δὲ μπόρετα νὰ μάθω, τὴ
μουσικία μας τὴ ζωὴ πού ἀπόδλεπε τὴν ἀγάπη μας, τὸ
σπιτικό μας. Νὰ μὴ μοῦ κρύψῃς τίποτα... Εἶμαι τώρα
ἑξήντα χρονῶ κ' εἶσαι πενήντα καὶ ἂν εἶχε τίποτα
ἀφτὴ ἡ ζωὴ, πού μποροῦσε νὰ πειράξῃ τὸν ἄλλον, τῶρα
δὲ βᾶχῃ σημασία, θὰ ξεμολογηθῶμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλον»